

GINTARO VARNO TEATRAS

POKALBIAI, STRAIPSNIAI, RECENZIJOS / 1989–2009

Gintaras Varnas – pirmosios Lietuvoje išugdytos režisierių kartos atstovas, į teatro gyvenimą įsijungęs dar Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo išvakarėse. Susidūręs su teatro menu XX a. devintajame dešimtmetyje, dirbęs įvairius darbus Lietuvos teatruose (buvo ir režisieriaus Jono Vaitkaus asistentas, kai Kauno valstybiniame dramos teatre buvo statomas spektaklis „Golgota“ pagal Čingizo Aitmatovo romaną), G. Varnas išgarsėjo kaip pilietiškai ir politiškai angažuoto „Šėpos“ teatro meno vadovas (1988–1990) – jo sukurti spektakliai „Revoliucijos lopšinė“ ir „Komunistinės nostalgijos“ iškart reagavo į politiniams ir kultūriniais pokyčiams pasirengusių Lietuvos realybę. Šiuose spektakliuose pasitelktos teatro formos – visų pirma lėlių teatro elementai – pastebimi ir vėlesniuose jau du dešimtmečius kuriamuose G. Varno darbuose.

Baigęs studijas Lietuvos konservatorijoje (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija, režisūros mokėsi iš Jono Vaitkaus ir Rimo Tumino), G. Varnas sukūrė keliasdešimt spektaklių svarbiausiuose Lietuvos teatruose, dažnai rinkdamasis iki tol Lietuvoje nestatytus teatro veikalus. Jis pirmasis pastatė Federiko García Lorcos veikalus „Publika“ (1996), „Donja Rosita, arba Gėlių kalba“ (2003); Pedro Calderóno de la Barcos poetinę dramą „Gyvenimas – tai sapnas“ (2000).

Šalia teatrinės kultūros paveldo G. Varnas daug dėmesio skiria šiuolaikinei dramaturgijai – pirmasis pastatė Jean-Luc Lagarce'o „Tolimą šalį“ (2001), Marinos Carr „Portiją Koglen“ (2002), Dea Loher „Nekaltus“ (2005) ir „Ruzvelto aikštę“ (2008).

G. Varnas – vienas pirmųjų Lietuvos režisierių, pradėjusių ieškoti savo kūrybai netradicinių erdvių: Pedro Calderóno de la Barcos „Didysis pasaulio teatras“ buvo parodytas Vilniaus universiteto observatorijoje (1997). Tais pačiais metais G. Varnas dalyvavo tarptautiniame specifinės erdvės projekte EURALIEN Stokholme, kur režisavo epizodą „Autobusas“. Bendradarbiaudamas su tarptautiniu šiuolaikinio meno projektu SEAS nebeveikiančios spaustuvės patalpose Vilniuje G. Varnas pastatė Tankredo Dorsto ir Ursulos Ehler epinę dramą „Merlinas, arba Nusiaubta šalis“ (2004). Ir kituose spektakliuose G. Varnas sąmoningai griovė teatrinės erdvės stereo-

tipus – Henriko Ibseno „Hedq Gabler“ (1998) pastatė Kauno dramos teatro Ilgojoje salėje, o „Nusikaltimo ir bausmės“ pagal to paties pavadinimo Fiodoro Dostojevskio romaną (2004) žiūrovus įkurdino scenoje.

Ypatingas G. Varno kūrybos bruožas – muzikalumas, režisūrinio ritmo pojūtis, kuris ypač akivaizdus muzikiniuose jo pastatymuose: Latvijos nacionalinėje operoje režisuotose operose – Richardo Strausso „Salome“ (1999), Giuseppe’s Verdi „Don Karle“ (2000) „Kaukių baliuje“ (2002), Lietuvos nacionaliniame operos ir baletu teatre sukurtoje Piotro Čaikovskio „Pikų damoje“ (2001) ir Giuseppe’s Verdi „Rigolete“ (2003). G. Varno aistra muzikai ir baroko kultūrai atsiskleidė jo režisuotose Claudio Monteverdi madrigalinėse operose „Tankredžio ir Klorindos dvikova“ ir „Nedėkingųjų šokis“ (2008).

Nuo 2005 m. G. Varnas dėsto Lietuvos teatro ir muzikos akademijoje, su pirmuoju savo išugdytų studentų kursu įkūrė teatrą „Utopia“ bei pastatė spektaklius „Dekalogas“ (2008) ir „Šekspyriada“ (2009).

G. Varnas yra pelnęs visus reikšmingiausias teatro apdovanojimus – kelias „Kris-toforo“, „Fortūnos“ statulėles, Auksinį scenos kryžiu, Lietuvos nacionalinę kultūros ir meno premiją.

Ši knyga – pirmasis Gintaro Varno teatrinės kūrybos refleksijų rinkinys, apimantis 1992–2009 metų laikotarpį. Jame pateikiami Lietuvos žiniasklaidoje skelbti pokalbiai su režisieriumi bei jo spektaklių recenzijos, leidžiančios suvokti menininko kūrybos temas, režisūrinius, estetinius, idėjinius principus.

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS